herpy

GEKKOER

Diplodactylus conspicillatus

Diplodactylus conspicillatus er en liten, kraftig bygd ørkengekko fra det indre Australia med en bred, flat hale og en tydelig mørk strek fra snuten til øyet. Den er nattaktiv, skjuler seg om dagen i huler i jorden og lever i naturen nesten bare av termitter, noe som gjør fôringen til en utfordring.

Familie: Diplodactylidae Engelsk: Variable fat-tailed gecko Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**6-7 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**5-8 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Ørken og halvørken**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**40 × 30 × 25 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Varmeplass	**28-30 °C**
Temperatur, natt	**16-20 °C**
Luftfuktighet	**30-50 %**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene, parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**12-18 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Inkubasjon	**59-65 dager** ved 27-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Diplodactylus conspicillatus er en liten, kompakt gekko med korte bein, store øyne og en kort, bred og flat hale på størrelse med hodet. Grunnfargen er lys gulbrun til rødbrun med et mørkere nettmønster og lyse prikker, og mange dyr har mørke flekker som står tydelig mot grunnfargen. Bein, lepper og buk er lysere. Fra snuten går en markant mørk strek til øyet og ofte videre bakover, og det første overleppeskjoldet er uvanlig stort. Halen er spadeformet og besatt med tverrgående rader av store og små skjell. Det vitenskapelige navnet betyr «med briller» på latin.

Kroppen måler omtrent 6 cm fra snute til kloakk og høyst 62-65 mm, og dermed er arten en av de største i sin artsgruppe. Halen er omtrent 40 % av kroppslengden, så den samlede lengden er omtrent 8-9 cm. Vekten er ikke dokumentert for arten; en *Diplodactylus* på 5 cm fra snute til kloakk veier typisk 3-5 g. Nyklekte unger måler 24-27 mm fra snute til kloakk.

Arten ble beskrevet i 1897 av Lucas og Frost. Siden er flere former som tidligere ble regnet til arten, skilt ut som selvstendige arter, blant andre *Diplodactylus hillii*, *Diplodactylus platyurus* og *Diplodactylus laevis*, og bestandene i New South Wales og en del av Queensland hører nå til *Diplodactylus ameyi*. Eldre opplysninger om arten kan derfor dekke flere arter.

Arten er hemmelighetsfull og lever skjult om dagen. Den egner seg bedre til å bli sett på om kvelden enn til å bli håndtert.

Utbredelse og leveområde

Diplodactylus conspicillatus finnes bare i Australia, i de tørre og halvtørre indre delene av landet. Utbredelsen omfatter store deler av Western Australia, Northern Territory og South Australia og det vestligste Queensland, og arten når ut til kysten i det nordvestlige Western Australia. Typelokaliteten er Charlotte Waters i det sørlige Northern Territory.

Arten er vanlig i sitt område. Funn i New South Wales og det sentrale Queensland hører til *Diplodactylus ameyi*, og kartet er avgrenset uten dem.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Diplodactylus conspicillatus lever i ørken og halvørken, særlig i sandørken med spinifex, men også på åpne gressletter, i kratt og på steinete høydedrag. Dyrene gjemmer seg om dagen i huler i jorden, ofte forlatte edderkopp- og øglehuler, i jordsprekker, under steiner og i nedfalt tre. Om natten jakter de på åpen jord.

Klimaet er ørkenklima med svært varme somre, kjølige vinternetter og lite nedbør; vann får dyrene trolig mest fra dugg. Arten er termittspesialist, og føden består i naturen nesten bare av termitter, supplert med maur, edderkopper og andre små insekter. Det forklarer hvorfor den er vanskelig å omstille til annet fôr. Yngletiden faller om våren og sommeren i Australia.

Stell

TERRARIET

Stellet av *Diplodactylus conspicillatus* ligner på det for de øvrige jordlevende artene i slekten, for eksempel *Diplodactylus galeatus* og *Diplodactylus vittatus*; bare fôret er annerledes. Et lite glassterrarium eller en plastboks med tettsluttende lokk er nok. Regn med minst 40 × 30 × 25 cm (lengde × bredde × høyde) til én gekko eller ett par. Bunnarealet betyr mer enn høyden, for dyret holder seg til bakken, men det kan godt klatre på glatte flater, så lokket må slutte tett.

Bruk 1-5 cm sandholdig leirjord som bunnsubstrat. Gi to-tre skjul, for eksempel omvendte leirskåler, barkstykker, flate steiner eller halve plaströr som er trykket ned i sanden som kunstige edderkoppganger. Ett av skjulene skal være fuktig. Planter er unødvendige. Rengjør bunnen ofte.

TEMPERATUR

Terrariet skal ha en varm og en kjølig side. En varmematte eller varmetape under den ene enden, styrt av en termostat, skal gi 28-30 °C på en del av bunnen. Resten holdes på 22-26 °C om dagen. Om natten kan varmen slås av, slik at temperaturen faller til 16-20 °C. Ikke varm opp hele terrariet, og mål med et termometer i begge ender.

Om vinteren kan temperaturen i en periode ligge lavere, ned til 15-20 °C. Det tilsvarer årsrytmen i det indre Australia og er som regel nok til at dyrene yngler igjen.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Diplodactylus conspicillatus kommer fra tørre strøk og skal ikke ha høy luftfuktighet. Vanlig romluft med 30-50 % er nok. En lav skål med friskt vann i den kjølige enden er i orden. Ett av skjulene fylles med lett fuktig sphagnum eller fuktig sand, slik at dyret kan skifte hud. Sjekk det hver uke, så det verken tørker ut eller mugner. Resten av bunnen skal være tørr. Unger tørker raskt ut og må ha et fuktig skjul hele tiden.

Ikke sprøyt hele terrariet. Det er unødvendig og gir flere problemer med parasitter og bakterier.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Diplodactylus conspicillatus er nattaktiv og trenger ikke UVB eller annen spesiell belysning, så UVB er valgfritt. La dagslyset i rommet styre døgnrytmen, eller bruk en tidsbryter på 10-12 timer om sommeren og kortere dager om vinteren. Natten skal være mørk. Velges UVB likevel, skal det være svakt, og dyret må alltid kunne trekke seg inn i et mørkt skjul.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Diplodactylus conspicillatus er termittspesialist, og det gjør fôret til den største utfordringen. Levende termitter er det beste fôret og blir spist grådig. De tørker ut i løpet av et døgn i terrariet, så det må fôres minst to ganger i uken når det brukes termitter.

Omstilling til andre byttedyr lykkes ikke alltid. Noen dyr slår straks til på små voksmøllarver og nyklekte sirisser, som ligner termitter i størrelse og farge. Andre følger byttet og snuser på det uten å slå til; her hjelper det å gi det nye byttet duft av knuste termitter og deretter langsomt slutte med det. Sirisser der bakbeina er klemt av, tas ofte bedre. Oppdrettede dyr lærer det raskere enn viltfangede.

Byttet skal være omtrent 60 % så stort som dyrets hode. Voksne dyr fôres hver 4.-7. dag om sommeren og hver 7.-10. dag om vinteren, når korte perioder uten appetitt er normale. Unger fôres hver 2.-4. dag hele året. Dryss fôret lett med kalk ved annenhver fôring og med et vitamintilskudd én gang i uken. Fjern bytte som ikke blir spist, etter et par timer.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

ATFERD OG HÅNDTERING

Diplodactylus conspicillatus er stille og tilbaketrukket. Om dagen sover den i skjulet sitt og blir aktiv når lyset slukkes. Håndtering er unødvendig og bør være sjelden og kort. Ta aldri tak i halen, for den kan kastes, og den er dyrets fettlager.

Arten kan holdes enkeltvis, som par eller som en hann med opptil tre hunner, men to hanner må aldri gå sammen. Følg med på bitt og dyr som trekker seg tilbake, og del dem hvis det er uro.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hanner kjennes på en tydelig bule under halerota og på en gruppe forstørrede, tornede skjell, kloakkspor, ved bulen. Hunner kan ha en lett bule, men den er glatt og uten fordypning, og sporene deres er små. Ungene kan kjønnsbestemmes ved 60-70 % av den voksne kroppslengden. I naturen kan dyr som er klekt om sommeren, være kjønnsmodne året etter, og i fangenskap er dyrene fullvoksne og kan yngle etter 12-18 måneder. Vent til hunnen har nådd full størrelse før hun yngler.

PARRING

Yngletiden går fra oktober til mars. En hann og en hunn eller en hann og opptil tre hunner kan holdes sammen hele året. En kjølig vinter ved 15-20 °C er nok til å sette i gang ynglingen, og det er ikke nødvendig å skille kjønnene. De første eggene kommer 4-8 uker etter at temperaturen igjen stiger over 25 °C.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger som regel to egg om gangen, noen ganger bare ett. Eggene er omtrent 9 × 16 mm. Det går minst 25 dager mellom to eggkull, og hunnen kan legge flere eggkull i en sesong. Hun graver ofte en lav grop i fuktig sand, men legger i fangenskap ofte på åpen bunn, der eggene raskt tørker ut. Egg som er sunket sammen og er under et døgn gamle, kan komme seg hvis de legges på vermikulitt og dekkes med vått papir.

En omvendt plastbøtte med et hull på 1 cm i kanten, fylt to tredjedeler med fuktig torvmose og gravd litt ned, er en egnet eggleggingsboks. Gi hunnen ekstra kalk i sesongen, og skill henne fra hannen etter 3-4 måneders avl, slik at hun kan hvile.

INKUBASJON

Eggene flyttes forsiktig til en boks med tettsluttende lokk og en blanding av vermikulitt og vann i forholdet 1:1 etter vekt. Ved 27-30 °C klekkes de etter 59-65 dager. Eggene vokser kraftig under inkubasjonen og kan få et nesten gjennomsiktig skall like før klekkingen. De «svetter» omtrent et døgn før.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene tas ut av klekkeboksen etter et døgn og settes i en liten boks med samme bunnsubstrat som de voksne, der de er roligere enn på kjøkkenpapir. De måler 24-27 mm fra snute til kloakk og må ha et fuktig skjul. Termitter er det beste fôret til unger, fordi de er lette å fange. Fôr hver 2.-4. dag.

Helse og vanlige feil

Det er ikke beskrevet spesielle sykdommer hos *Diplodactylus conspicillatus*, men de vanlige risikoene ved små ørkengekkoer gjelder:

- Fôringsproblemer. Dyr som ikke vil spise annet enn termitter, kan gå ned i vekt. Følg vekten og halens tykkelse.
- Uttørking, særlig hos unger. Gi alltid et fuktig skjul.
- For lite kalk og D3-vitamin, særlig hos avlshunner. Det gir bløde knokler og problemer med eggleggingen.
- Fin sand som innåndes eller svelges. Bruk grov sand, og rengjør bunnen ofte.
- Sprøyting av hele terrariet, som sprer bakterier og parasitter.
- Stress ved håndtering eller slagsmål mellom hanner, som kan få dyret til å kaste halen.

Et friskt dyr er aktivt om kvelden og har en fyldig hale. Oppsøk veterinær med erfaring i krypdyr hvis gekkoen går ned i vekt, ikke spiser eller virker slapp.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.